

Uttale til forslag om endringer i energiloven

1. Kort om forslaget til endringer

Regjeringen har fremmet en proposisjon til Stortinget med forslag til endringer i energiloven. Forslaget går ut på at nettforetak med 10 000 eller færre nettkunder skal få unntak fra kravet om funksjonelt skille.

Energiloven har i dag krav om selskapsmessig og funksjonelt skille for nettforetak som har mer enn 100 000 kunder. Den 1. januar 2021 trer en lovendring fra 2016 i kraft, som vil innebære at kravene skal gjelde alle nettforetak som inngår i et integrert foretak, uavhengig av størrelse eller antall nettkunder. Med integrert foretak forstås et foretak eller en gruppe av foretak som driver nettvirksomhet i tillegg til annen virksomhet.

Reduserer risikoen for urimelige kostnader

Kravet til funksjonelt skille innebærer at personer i ledelsen i et nettselskap ikke kan delta i ledelsen av andre deler av energikonsernet som driver annen virksomhet.

Formålet med skillet er blant annet å sikre nøytral nettvirksomhet og unngå kryssubsidiering. Kravet om funksjonelt skille supplerer kravet om selskapsmessig skille, som innebærer at nettvirksomhet i et energikonsern må organiseres i et eget selskap.

Funksjonelt skille bidrar til en bedre organisering av energiselskapene, som igjen kan gi strukturendringer med realisering av stordriftsfordeler og lavere kostnader. Det foreslåtte unntaket fra kravet om funksjonelt skille vil samtidig redusere risikoen for at de minste selskapene påføres urimelige kostnader.

Følger opp Granavolden-plattformen

Forslaget følger opp punktet i Granavolden-plattformen om at regjeringen vil sikre et moderne og fleksibelt strømnnett, blant annet ved at alle energiforetak med inntektsramme fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og mer enn 10 000 kunder må gjennomføre funksjonelt skille.

Forslaget i proposisjonen er i tråd med forslaget som ble sendt på offentlig høring med frist 1. juli i år.

2. Hva innebærer forslaget

Forslaget innebærer at konsesjon for å eie eller drive utenlandsforbindelser i fremtiden bare kan gis til den systemansvarlige (Statnett) eller foretak der denne har bestemmende innflytelse.

Departementet foreslår at lovendringen skal gjelde for prosjekter hvor det fremover søkes om konsesjon for en utenlandsforbindelse. For å unngå at nye saker tas opp til behandling før lovendringen er vedtatt, foreslås et skjæringstidspunkt slik at endringen vil gjelde søknader mottatt etter 1. januar 2020.

For mindre utenlandsforbindelser under transmisjonsnettsnivå i grenseområder foreslås det en unntaksregel om at det kan gjøres en forenklet vurdering av om konsesjon bør gis, og at vilkår i konsesjonen kan tilpasses disponeringen av forbindelsen i det aktuelle området.

3. Hvorfor kommer forslaget om lovendring

I anmodningsvedtak nr. 570 (2017-2018) ble Regjeringen anmodet om "snarest" å *"fremme sak til Stortinget om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. om at konsesjon for å eie eller drive utenlandsforbindelser bare kan gis til den systemansvarlige (Statnett) eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse"*.

I forbindelse med behandlingen av tre representantforslag om å avslå konsesjonssøknaden fra North Connect fattet Stortinget den 23. april 2020 anmodningsvedtak nr. 527 (2019-2020), som lyder:

"I tråd med de kriteriene Stortinget vedtok i forbindelse med behandling av Prop. 5 L (2017-2018), jf. Innst. 175 L (2017-2018), ber Stortinget regjeringen snarest fremme forslag om endring i energiloven som sikrer Statnetts monopol på å eie og drifte alle fremtidige utenlandskabler".

Departementet foreslår på denne bakgrunn endringer i energiloven § 4-2 i tråd med Stortingets anmodningsvedtak.

3. Hva blir foreslått endret i energiloven

3.1 Kriterier for og krav til konsesjon

De sentrale kriteriene som inngår i vurderingen av om konsesjon bør gis eller ikke, fremgår av bestemmelsens ordlyd. Det skal legges vekt på *"prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet, forholdet til eventuelle konkurrerende prosjekter og transparente og ikke-diskriminerende hensyn for øvrig"*. Kravet gjelder uavhengig av

om det er den systemansvarlige eller andre aktører som står bak prosjektet. I konsesjonen kan det settes vilkår dersom det finnes påkrevet av allmenne hensyn.

For å bygge, eie og drive en utenlandsforbindelse er det også nødvendig med konsesjon etter energiloven kapittel 3. I konsesjonsbehandlingen vurderes prosjektets virkninger på miljø og forsyningssikkerhet, i tillegg til elektrotekniske forhold i bred forstand. Utenlandskonsesjonen etter § 4-2 er basert på en helhetlig vurdering av prosjektets samlede samfunnsøkonomiske virkninger, herunder vurderingene fra anleggskonsesjonen etter § 3-1. Det er også krav om omsetningskonsesjon etter § 4-1. I omsetningskonsesjonen settes det vilkår som er nærmere regulert i forskrifter til energiloven.

Det er ikke fremmet forslag om endringer i formålet eller i kriteriene og krav til de helhetlige samfunnsmessige virkningene av anleggene, for å gi konsesjon.

3.2 Hvem kan få konsesjon

Den konsesjonspliktige virksomheten etter energiloven § 4-2 omfatter eierskap til eller drift av fysisk kraftutveksling mellom Norge og utlandet. Etter dagens regelverk kan også andre enn Statnett få slik konsesjon. Departementet foreslår at konsesjon etter § 4-2 bare kan gis til den systemansvarlige (Statnett) eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse. Forslaget er i tråd med Stortingets anmodningsvedtak om at konsesjon for å eie og drive utenlandsforbindelser i fremtiden bare kan gis til den systemansvarlige eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse.

Forslaget vil bringe rettstilstanden tilbake til gjeldende rett før eierskapsbegrensningene for utenlandsforbindelser ble opphevet ved lovendring 2. desember 2016 nr. 87, slik at bare Statnett eller selskap der Statnett har bestemmende innflytelse kan få konsesjon.

3.3 Forholdet til EU

Et hovedprinsipp i EUs tredje energimarkedspakke er at utenlandsforbindelser som inngår i transmisjonsnettets eies og drives av operatør for transmisjonssystemet (TSO).

Etter forordning 714/2009 om grensekryssende krafthandel artikkel 17 kan selskap som er juridisk adskilt fra operatøren av et transmisjonssystem på nærmere vilkår gis unntak fra enkelte bestemmelser i direktivet og forordningen, blant annet om eiermessig skille, tariffing og bruk av flaskehalsinntekter.

Det foreslåtte kravet om at den systemansvarlige skal eie eller ha bestemmende innflytelse i foretaket som eier en utenlandsforbindelse innebærer at bestemmelsene om unntak etter artikkel 17 i forordning 714/2009 får begrenset betydning i Norge.

3.4 Utenlandsforbindelser med lavere nettnivå enn transmisjonsnett

For utenlandsforbindelser i grenseområder på lavere nettnivå enn transmisjonsnett foreslår departementet å beholde dagens bestemmelse om en forenklet vurdering av om konsesjon bør gis, samt forenklede vilkår sammenlignet med konsesjoner for utenlandsforbindelser på transmisjonsnivå. De aktuelle anleggene kan eies, bygges og drives av konsesjonæren i det aktuelle grensedistriktet dersom det er en ordning som er til beste for driften i dette området. Konsesjonsvilkårene tilpasses de lokale forholdene. Departementet foreslår en mindre justering for å tydeliggjøre at unntaket retter seg mot ulike typer forbindelser basert på distriktmessige hensyn. Forbindelsene brukes ikke bare til lokal forsyning. Enkelte produksjonsanlegg er også koblet til nettet på den andre siden av grensen.

Ingen forslag om endringer i reglene knyttet til utenlandsforbindelser på lavere nettnivå.

3.5 Endringer i lovteksten

I lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

Kap. I

§ 4-2 første ledd skal lyde:

For å eie eller drive utenlandsforbindelser som er omfattet av § 3-1, kreves særskilt konsesjon fra departementet. Konsesjon kan bare gis til den systemansvarlige etter § 6-1 eller til foretak hvor denne har bestemmende innflytelse. Ved vurderingen av om konsesjon bør gis, skal det legges vekt på prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet, forholdet til eventuelle konkurrerende prosjekter og transparente og ikke-diskriminerende hensyn for øvrig.

§ 4-2 tredje ledd skal lyde:

For mindre utenlandsforbindelser under transmisjonsnettsnivå i grenseområder kan det gjøres en forenklet vurdering av om konsesjon bør gis. Vilkår i konsesjonen kan tilpasses disponeringen av forbindelsen i det aktuelle området.

Kap. II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Bestemmelsen i § 4-2 første ledd annet punktum gjelder ikke der søknad om konsesjon er kommet inn til konsesjonsmyndigheten før 1. januar 2020

4. La Naturen Leve sine vurderinger av forslagene til endringer

4.1 Forslaget innebærer at utenlandskonsesjon på transmisjonsnivå bare kan gis til den systemansvarlig eller et foretak hvor den systemansvarlige har bestemmende innflytelse. Det vil i klartekst si Statnett.

La Naturen Leve mener endringen er nødvendig for å kunne sikre kontroll med konsesjoner på utenlandsnett.

4.2 Forslaget innebærer at man går tilbake til begrensningen i hvem som kan få konsesjon. Etter lovendring 2.12.2016, var det mange flere aktører som kunne kaste seg inn i konkurransen om å etablere utenlandsforbindelser. Risikospredning, kostnadseffektivitet, finansiering, teknologiutvikling m.m. lå bak som begrunnelse for å oppheve den begrensningen i eierskap som nå foreslås å gå tilbake til. Etter "liberaliseringen" i 2016, søkte Lyse Energi, Agder Energi, Hafslund E-CO og Vattenfall om konsesjon for North Connect i 2017.

La Naturen Leve mener det er rett å gå tilbake til å begrense hvem som kan få konsesjon for å etablere utenlandsforbindelser.

4.3 Alle utenlandsforbindelser på transmisjonsnivå eies i dag av Statnett. En søknad er til behandling i OED nå (North Connect), men søkeren oppfyller ikke de foreslåtte kravene til eierskap. Departementet foreslår 1.1.2020 som "cut off" dato for eventuelt nye konsesjonssøknader. OED foreslår likevel at North Connect unntas fra Statnett-monopolet (7.9.2020).

La Naturen Leve mener det er feil å unnta North Connect fra Statnett-monopolet. Dette er avgjørende for å ha kontroll på energiforsyning og sikre kontroll med nasjonal energipolitikk.

På vegne av
La Naturen Leve

Svein Arne Skuggen Hoff
Styremedlem